

Danas

SREDA, 9. AVGUST 2017.

Demostat PANEL

U saradnji
s Fondacijom
Konrad Adenauer

S P E C I J A L

Ključna reč:
POVEZIVANJE

Ključna inicijativa:
**REGIONALNO
EKONOMSKO
PODRUČJE**

Ključni zadatak:
**MOBILIZACIJA
MLADIH**

BERLIN PROCES posle Trsta

Učesnici Demostat panela
Berlin proces posle Trsta,
14. jula 2017. u Medija
centru u Beogradu

Učesnici samita o
Zapadnom Balkanu,
12. jula 2017. u Trstu

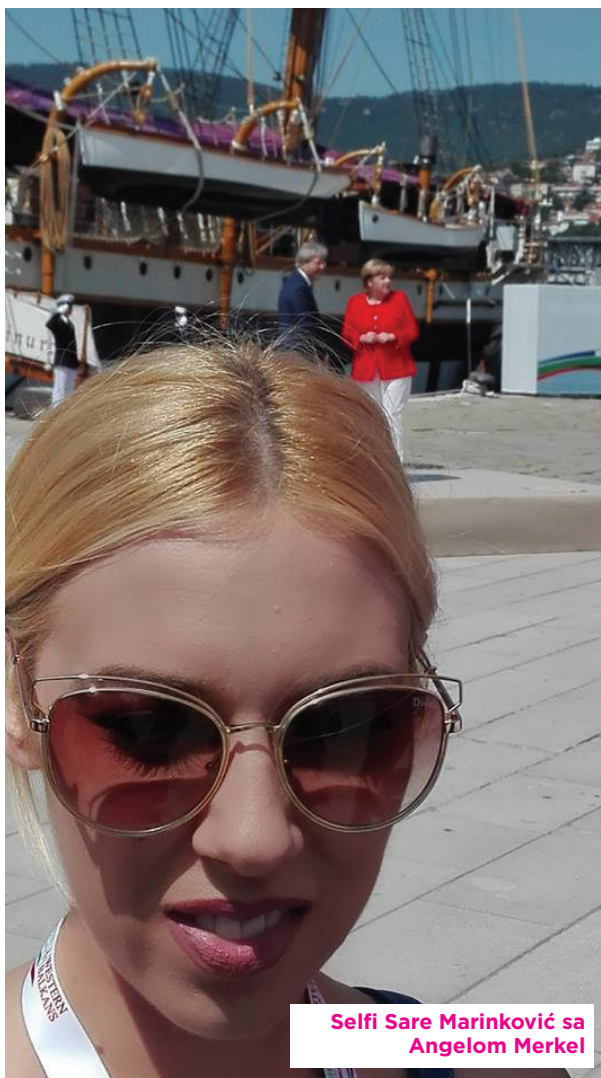
TRIESTE
SUMMIT
12 JULY 2017

WESTERN
BALKANS

Angela Merkel i srpska premijerka Ana Brnabić
Foto / Sara Marinković

Selfi Sare Marinković sa Angelom Merkel

Francuski predsednik Makron pred davanje izjave Demostatu
Foto / Sara Marinković

DNEVNIK

Trst, 12. jul 2017.

Sara Marinković
Demostat

Makron je ukradio šou

Samit u Trstu je jedan u nizu u okviru Berlinskog procesa, a novost je da se radi na organizovanju međusamita u nekoj od zemalja regiona, koji bi imao za cilj realizaciju dogovorenog

Tri dana pre početka Samita lidera Zapadnog Balkana u Trstu, dobijamo obaveštenje da smo uspešno akreditovani. U Trstu je ne samo okupljanje šefova država i vlada, već i preduzetnika, omladine i predstavnika civilnog društva iz regiona i zemalja EU. Agenda za politički deo samita, na prvi pogled, jako skromna. Naslovljena sa "Program šefova država i vlada", u njoj je za ključni dan samita, 12. jul, navedena samo satnica okupljanja lidera na "Piazza Unità d'Italia" radi zajedničke fotografije, kao i konferencija za medije premijera Italije Paola Gentilonija u "Palazzo della Regione".

Rano ujutru, nakon okrepljujućeg kapučina u italijanskom stilu, laganim korakom odlazimo po akreditaciju. Tada već primećujemo da je Piazza d'Unita, najveći gradski trg koji izlazi na more, zatvorena za publiku. Mere bezbednosti u celom gradu su podignute na najviši nivo. Nakon uzimanja akreditacije, srećemo predsednika Privredne komore Srbije Marka Čadeža, koji komentariše koliko je za Srbiju važno otvaranje Stalnog sekretarijata komorskog investicionog foruma (KIF), sa sedištem u Trstu, čiji će osnovni cilj biti bavljenje regionalnim privrednim inicijativama. Lagano nastavljamo šetnju kroz grad, diveći se pravilnoj uličnoj mreži i uticaju habzburške arhitekture, mnoštvu crkava, palata, spomenika. Na tom putu, nailazimo na delegaciju predvođenu Edijem Ramom, koji se uputio na predavanje, a potom i na Zorana Zajeva, kada shvatamo da samit ipak podrazumeva celodnevna dešavanja, a kasnije saznajemo da iz bezbednosnih razloga agenda koja nam je dostavljena nije bila kompletna. Užurbano odlazimo ka "Piazza Unità d'Italia" i nakon bezbednosne provere ulazimo na trg. Organizatori nas obavestavaju da se u svakom trenutku očekuje dolazak An-

gele Merkel i Emanuela Makrona, a potom će uslediti njihov sastanak na brodu. Prvo je u pratnji stigla Angela Merkel, koju je dočekao premijer Gentiloni. Dolazak Makrona se odužio, a sami organizatori su bili u vidnoj panici, s obzirom da je prekoračena satnica. Najmlađi francuski šef države još od vremena Napoleona, koji je pravo osveženje na francuskoj političkoj sceni, a pritom proevropski orijentisan, imao je eto zapaženiji dolazak, ali, kasnije, i nastup od Merkelove.

Po okončanju sastanka, Angela Merkel je za prisutne novinarske i TV ekipe izjavila da je dužnost Evropske unije da region Zapadnog Balkana približi članstvu „lagano, ali sigurno“. Takođe, posebno je istakla da „politička stabilnost u regionu znači političku stabilnost svih nas“. Veći deo njenog govora nije, međutim, bio posvećen regionu Zapadnog Balkana, već je fokus bio na „gorućim pitanjima“ poput migrantske krize. Iskusna nemačka kancelarka, prvo želi da obezbedi pobedu na izborima koji su zakazani za septembar, pa će se tek onda posvetiti razmišljanju o reformskim predlozima u okviru Evropske unije, te je reč prepustila harizmatičnom Francuzu, koji je imao i posebno obraćanje na samom kraju samita. Njegovu izjavu je zabeležila kamera Demostata. "Francuska je predložila inicijativu koja će biti sprovedena i omogućiti bolju kontrolu municije i lakog naoružanja u regionu, jer je kriminal jedan od glavnih problema na Balkanu", rekao je Makron za Demostat. Makron je izdvojio tri glavne teme kojima je na skupu u Trstu posvećena pažnja i koje su, kako je istakao, omogućile značajan napredak. "Prva tema je bezbednost, i Francuska je sada na čelu ove inicijative na nivou UN do sredine 2018. godine. Predložili smo bolju saradnju kada je reč o skladištenju municije i bolju

kontrola lakog naoružanja, što je vodeći problem u regionu, i mislim da je to korak napred u pogledu bezbednosti", rekao je Makron. "Slično tome, imali smo priliku da pokrenemo inicijativu o borbi protiv kriminala i o borbi protiv radikalizacije, koja je takođe jedna od pošasti u regionu. Postoji jedan nasilni fundamentalizam koji se ovde razvija", naveo je predsednik Francuske.

Glavna poruka samita bila je jačanje regionalne saradnje, odnosno povezivanje na Zapadnom Balkanu, kao ključni element za ubrzanje evropskih integracionih procesa regiona. Takođe, samit se bavio i jačanjem ekonomske saradnje, prvenstveno u oblasti sektora malih i srednjih preduzeća, IT sektora i nauke. Samit u Trstu je jedan u nizu u okviru Berlinskog procesa, a novost je da se radi na organizovanju međusamita u nekoj od zemalja regiona, koji bi imao za cilj realizaciju dogovorenog.

Merkel: Langsam, aber sicher

Dužnost je Evropske unije da region Zapadnog Balkana približi članstvu „lagano, ali sigurno“

Stagnacija Procesa? Ne!

Demostat panel
Berlin proces posle Trsta
održan je u Medija centru
u Beogradu 14. jula 2017.

Učesnici Panela

Dragan Janjić,
glavni i odgovorni urednik novinske agencije Beta,

Radivoj Cvetičanin,
bivši ambasador Srbije u Zagrebu,
komentator u dnevnom listu Danas,

Stefan Surlić,
politikolog, asistent na Fakultetu političkih
nauka u Beogradu,

Vesna Marković,
narodna poslanica Srpske napredne stranke u
Skupštini Srbije i predsedavajuća parlamentarne
Grupe prijateljstva Nemačke i Srbije,

Elvira Kovač,
narodna poslanica Saveza vojvodanskih
Mađara, članica Odbora za evropske integracije,

Dr Muamer Bačevac,
narodni poslanik Socijaldemokratske partije
Srbije,

Aleksandar Simurdić,
generalni sekretar Evropskog pokreta u Srbiji,
lokalno veće Novi Sad,

Branko Rosić,
novinar i urednik Nedeljnika

Moderator je bio Zoran Panović,
kolumnista Danasa, i programski direktor
Demostata

ZORAN PANOVIĆ: Istraživačko-izdavački centar Demostat i Fondacija Konrad Adenauer organizovali su ovu panel diskusiju, "Berlin proces" posle samita u Trstu.

"Berlin proces" je prešao u "Berlin plus" - u Trstu je pre dva dana bio najnoviji sastanak ovog formata. Šta su njegovi dometi i šta se očekuje, odgovori na ova pitanja su cilj našeg današnjeg panela. Mi smo se potrudili da okupimo jednu grupu sagovornika koji malo deluju šaroliko, ali su prilično upućeni u celu priču, i probaćemo da iz više uglova, zanemarujući birokratiku suvoparnost, otkrijemo suštinu ovog procesa. "Berlin proces" je inicirala nemačka kancelarka Angela Merkel, 2014. godine, i posle Berlina, Beča, Pariza, sada i Trsta, očekuje nas i veliki skup u Londonu, s tim što se istorija ubrzava: kada je inicijativa krenula još nije bio Bregzit, Zapadni Balkan nalazi se u vrlo turbulentnoj poziciji, i očigledno je da Berlinski proces dobija i šire, ne samo regionalne, nego i geopolitičke konotacije. U sklopu toga gosti Demostata i Fondacija Konrad Adenauer, Ovde je sa nama, naravno, Danijela Esterman-Pavlica iz Fondacije Konrad Adenauer, a gosti Demostata i Fondacije su Dragan Janjić, glavni i odgovorni urednik novinske agencije Beta, Radivoj Cvetičanin, bivši ambasador Srbije u Zagrebu, novinar, komentator u dnevnom listu Danas, Stefan Surlić, politikolog, asistent na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, Vesna Marković, narodna poslanica Srpske napredne stranke i predsedavajuća parlamentarne Grupe prijateljstva Nemačke i Srbije, Elvira Kovač, narodna poslanica iz Saveza vojvodanskih Mađara, članica Odbora za evropske integracije, dr Muamer Bačevac, narodni poslanik iz Socijaldemokratske partije Srbije, i Branko Rosić, novinar i urednik Nedeljnika.

Ono što bih ja izdvojio kao interesantno je jedna istorijska paralela: 2003. godine u Solunu je održan veliki, ključni samit EU, kada se reklo da će Zapadni Balkan biti jednog dana deo EU. Mi smo 2003. ohrabreni u Solunu, kao što smo ohrabreni u Trstu 2017. Godine su prošle, generacije stare, ali od 2003. godine samo je Hrvatska uspeła tu ohrabrenost da pretvori u članstvo u EU. Situacija deluje pomalo i bizarno: 2003. godine iz Soluna je delovalo nadrealno da će Aleksandar Vučić biti predsednik Srbije 2017, kao što iz 2017. godine deluje nadrealno da je Zoran Živković 2003. godine bio premijer Srbije, koji je predstavljao Srbiju u Solunu. Situacija je prilično deprimirajuća kada znamo kakav je nekad bio optimizam povodom integracija i ja se sećam kako mi je Božidar Đelić, visoki funkcioner u raznim vladama DOS, rekao da bi bilo najbolje za Srbiju, i psihološki najefikasnije, da 2014. godine, na sto godina atentata u Sarajevu, Srbija simbolički potpiše pristupanje EU. Znamo da to sad sve deluje smešno, tako da u ovom trenutku moramo posmatrati i "Berlin plus" kao jednu vrstu realizma, i, nadajmo se, zaista realizma koji može da donese neku vrstu stabilnosti ovom regionu, posebno jer znamo da je "Berlin proces" otvorio čitav niz pitanja, a pre svega pitanje da li je "Berlin plus" kompenzacija za ovaj deo Balkana za članstvo u EU. Tu je zatim pitanje pozicije Rusije na ovom prostoru - kako to strani komentatori cinično kažu, ako Zapad ne reši probleme rešice ih Kremlj; takođe, u Trstu je prvi put na međunarodnoj sceni bila premijerka nove Vlade Srbije. Naši sa-

govornici će reći kako se snašla premijerka Ana Brnabić, i kako je funkcionisao taj odnos političkog i ekonomskog dela u Trstu, odnosno da li je neko nekom smetao ili je postojala sinergija između Ane Brnabić i ministra spoljnih poslova Ivica Dačića.

Pokazalo se da ovaj prostor teško može da izgradi proces pacifikacije sukoba bez podrške spolja, tako da bi to sigurno bila jedna vrsta zadatka "Berlina plus", s time što velika očekivanja u ekonomiji moraju da nas vrate na sećanje da je bivša SFRJ ušla u rat maltene sa prosečnom platom od hiljadu nemačkih maraka, što je pokazalo da za rat nije bila presudna ekonomija već nacionalistički narativi koji su sada još evoluirali, i pitanje je da li se uopšte "Berlin plus" time bavi.

DANIJELA ESTERMANN-PAVLICA: Htela bih da se u ime Fondacije Konrad Adenauer iz Beograda zahvalim svima koji ste došli. Mi smo ovde, zapravo u Južistočnoj Evropi, prisutni već 20 godina. U oktobru ćemo slaviti 20 godina u Beogradu, proslavili smo to već u Sarajevu, zapravo tu smo od završetka balkanskih poslednjih ratova, i ono u čemu smo vrlo aktivni je promovisanje, reafirmacija ovog ovde prostora radi približavanja EU. Kao što je Zoran naveo, inicijativa je našeg parlamenta i kancelarke Merkel da se 2014. ustanove ove konferencije. To je ono što više-manje svi znamo. Tema ovog četvrtog skupa bila je povezivanje - povezivanje mladih, povezivanje ekonomija, itd. To je ono što smo mogli šturo da vidimo i iz medija, a ja bi prepusila reč stručnjacima, i mislim da ćemo mnogo toga da čujemo zanimljivog. Koliko od toga lepog, ne znam, ali svakako zanimljivog, o onom što nas očekuje u nekom narednom periodu, koji su zaključci, i kuda ćemo dalje.

ZORAN PANOVIĆ: Prvo bih dao reč Draganu Janjiću, mom kolegi i glavnom i odgovornom uredniku agencije Beta koji je bio u Trstu. Izvinjavam se, mi poštuemo princip Maksa Vebera da učestvujemo u događaju i analiziramo iz toga. Znači u Trstu su pored Dragana Janjića bili i Stefan Surlić, kao i Aleksandar Simurdić. U Trstu je bila i ekipa Demostata koja je snimala ceo događaj, i izveštavala, tako da su to ljudi sa lica mesta. Dragane, iz tvog iskustva, velikog, novinarskog, koje su tvoje ključne reči, ključni zaključci, ili slike iz Trsta?

DRAGAN JANJIĆ: Bio sam na delu koji se ticao civilnog sektora i nije bilo zajedničkog sastanka civilnog sektora i ovog posle političkog dela, ali moj generalni utisak je da se nije desilo ništa spektakularno, ali da je jako dobro to što se desilo. Naime, imamo konkretne rezultate što se tiče transportnog sporazuma, koji nije potpisan ali samo što nije, i nadam se da će biti, imamo taj dogovor regionalnih komora - što su sve mali koraci, ali mali koraci su za naš region jako bitni. Jer rešavanje praktičnih pitanja koja su vezana za privredu i ljude ima ogroman značaj. Moj generalni utisak je takođe da su političke elite regiona potpuno svesne da bez saradnje među njima nema napretka prema evrointegracijama. Mislim da je ta saradnja pre svega motivisana željom da se što brže napreduje ka Evropi. Suštinski, a to se pokazalo i na ovom delu na kome

sam ja bio prisutan, još nisu rešeni problemi u smislu da građani potpuno prihvataju evropske standarde, da prihvataju nove principe i nove odnose kao nešto za šta oni zaista treba do kraja da se bore i što je za njih važno. Mi imamo situaciju u kojoj su političke elite te koje su prihvatile i potpisale sporazume, ali ono što vidim u medijima, što vidimo u mejnstrim medijima takođe u Srbiji i u drugim zemljama regiona, još uvek su prisutni veliki problemi i nerazumevanja. Imamo čak i velika antievropska nastojanja. Generalno gledano jako je važno održavati ovakve inicijative i praviti ovakve vrste koraka, ništa spektakularno ne može niti treba da se očekuje, ali je vrlo važno da se radi i da se prave mali pomaci.

ZORAN PANOVIĆ: Kolega Cvetičanin, niste bili u Trstu sada, ali ste bili u Solunu 2003. Da li biste mogli da napravite parabolu, vremensku i političku, između ta dva događaja?

RADIVOJ CVETIČANIN: U Solunu 2003. sve je delovalo fascinantnije, bili su tamo šefovi država ili vlada zemalja EU, jaki igrači Evrope i sveta kao što je na primer bio Bler koji je tada bio u svom zenitu i naravno zvezda skupa, ali mogao bi na liniji ovog opisivanja samog događaja da idem i dalje - da je bilo puno glamura, Grci su dali sve od sebe, pisane su specijalne pesme, njihovi najveći pevači su ih izvodili u slavu Evrope, znak toga skupa bila je lastavica koja je simbolizovala i mir i polet, itd. Bilo je vožnji brodovima, velikih prijema, velikih večera. Ovaj opis dajem zato da bih odslikao atmosferu jednoga zanos, ili, da kažem kompaktnije, vreme evropskoga idealizma u punom značenju te sintagme, da ne kažem možda vreme evropske nevinosti. Značajna stvar je (da je ne ispuštimo tu radi paralele) bilo to što je Žiskar D'Esten kao šef evropskog tima koji je radio Evropski ustav doneo u Solun taj dokument i obavestio javnost da se stvari privode kraju. Tako da kažem da je, sve u svemu, to bilo jedno veliko vreme. Mi smo bili tamo, to je bilo neposredno posle atentata na premijera Đinđića, Živković je već bio preuzeo vladu i on je bio u ime Srbije, Đukanović je došao u ime Crne Gore. Živković je nastupao malo, kako da kažem, kao autsajder, koristeći taj Đinđićev kapital, ali ne naročito uspešno. Na konferencijama za štampu više mu je, na primer, bilo stalo da govori protiv komunizma i Tita, tako ga ja barem nosim u sećanju. U svakom slučaju, mislim da je čak tada on ili neko blizak njemu govorio da bi Srbija mogla već 2007. ili da se primakne ili uđe u Uniju. Kao što znamo, od svega toga još uvek nema ništa. U komentaru posle samita u Solunu napisao sam - eto i mog idealizma iz tog vremena - da bi sada Srbi trebalo da pišu da je ne Kosovo nego Evropa najskuplja srpska reč. Evo taj proces traje do današnjih dana, i sad smo tu gde smo, sad smo kod Trsta.

U međuvremenu, u ovih 14 godina, posle svega i sa svim tim zanosom, samo je Hrvatska u primljena u EU, svi ostali sa Zapadnog Balkana su neko bliže neko dalje u nekome procesu, sa neizvesnošću prijema. I sama Unija se promenila, možda doživela neku svoju dekadenciju. Ja nisam od onih koji se tome raduju, naprotiv, radujem se novom prikupljanju snage u EU za EU, i ako već nema one EU euforije, sad možda ima više nekoga realizma i možda je to nešto što je bolji oslonac za neki ozbiljan rad i neke ozbiljne rezultate. Trst? Ja sam, pripremajući se za ovaj skup, kao stari štreber zavirio u to šta je kancelarija nemačke kancelarke, koja je spiritus rektor ovoga procesa, šta je ona stavila na svoj sajt, šta su ciljevi ovoga skupa, pa sam tamo video da stavljen je saobraćaj, omladina, civilno društvo, privredna saradnja i borba protiv korupcije. Šta je od svega toga na ovome samitu urađeno? Kolega Janjić je nešto rekao o tome, to su sve vrlo pragmatične stvari. Oko saobraćaja, došlo se na korak do nekoga zajedničkog dokumenta, omladina, mi već znamo da postoji konstituisan format na kojem se radi iz Tirane, što je dobro. U svakom slučaju, stvari se svode na neke male stvari, nema više: Evropski ustav, nema više velikih priča, ima malih priča, konkretnih priča i kao što je kolega Janjić kazao nisu one možda tako ni loše. Bez obzira na to, ovaj sam četvrti sastanak "Berlin procesa" u Trstu doživeo ipak kao izvesnu stagnaciju ili čak stagflaciju,

Zoran Panović

Dragan Janjić, Radivoj Cvetičanin

MUAMER BAČEVAC:

Eto vidim da jedan-dva medija forsiraju tu priču, što nije dobro, i da praktično ovakvi sastanci mogu da daju novi zamah evrointegracijama, pa volim da kažem vrlo otvoreno i evroatlantskim integracijama, koje su neophodne ovoj zemlji

ljama regiona, a naročito u Srbiji, sa onim što radi politička elita, dakle u pregovorima, i onim što imamo u mejnstrim medijima. Dakle, imamo u mejnstrim medijima neprekidno, maltene svaki dan da će Putin da spase Srbiju, da je rekao ovaj šta je on rekao američkom predsedniku, itd. Imamo dakle vrlo često jedan antievropski pristup u stvari. Mislim da to stvara veliki problem i da je to jedan od problema i za Srbiju i za region za neku budućnost. Ja nemam nikakav prigovor na proces koji se odvija na političkom nivou, to jest vi kad saslušate samo to, to je super. Ali ovaj deo koji se tiče stanovništva, koji se tiče stvaranja atmosfere u zemljama, on je u stvari deo praktičnog sprovođenja. Bez toga nema praktičnog sprovođenja i mislim da bi na tome trebalo raditi mnogo više u budućnosti. Mi se bavimo time da li postoje razlike između Ane Brnabić i ministra Dačića u nekom nastupu, ali ako postoji vladina politika ona postoji čini mi se, to se tamo videlo, onda ta razlika nije toliko važna, važnije su druge stvari. Na žalost, i za vreme svega toga mnogo je važnije bilo, šta ja znam, da li ćemo zaštititi naše momke koji su tamo nekoga mlatili po Grčkoj, itd. ili ubili, i razne druge teme, a ovo nekako nije bilo u fokusu.

ZORAN PANOVIĆ: Ja bi se ponovo vratio na Branka Rosića da bi posle dao šansu mladima, a to je, Branko: ta insistiranja na toj mitologiji Trsta kao da je Trst neki simbolički bitan, da li on može biti bitan novim generacijama kao što je možda tebi bio bitan.

BRANKO ROSIĆ: Čak sam i ja bio pošteđen da kupujem te karte za noćni prevoz od Trsta, već su postojali komisioni, tako da sam mlađi. Ne znam, oko mitologije: kao da živimo u šizofrenom vremenu, zaista, gde

ZORAN PANOVIĆ: Stefane, kako se tebi kao mladom čoveku čini da se ovde na neki način potencira ekonomija, a da nemamo uopšte mehanizme da reagujemo kada se nacionalistički narativi vrate u prvi plan. Jer ovde kao da se zanemaruje to nasleđe ratno i da su narativi nacionalistički glavni koji vode politiku u regionu, prave atmosferu.

STEFAN SURLIĆ: Moje iskustvo, budući da sam učestvovao u mnogim istraživanjima etničke distance među različitim narodima, pripadnicima naroda na Balkanu, jeste da se mi međusobno bez obzira što živimo na jednom malom prostoru ne poznamo i da su ratovi učinili svoje. Zato razumem to insistiranje Angele Merkel i, uopšte, u stvari produkt ovog Berlinskog procesa, najsnažniji, treba da bude to osnivanje regionalne kancelarije za mlade, jer putem razmene, putem komunikacije možemo da stvorimo novu generaciju koja će imati pravo da kreira svoju budućnost. Meni se nekako čini kao mladom čoveku da mi živimo nečije prošle živote. Generacija koja je propustila svoju šansu, koja je dovela do rata i dalje upravlja odnosima u regionu. Znači, ne daje se šansa mladim ljudima da stvore svoju neku istoriju i svoju neku prošlost kakva onda da bude, da li ona pozitivna ili negativna, ali od nas se ovde kao mladog čoveka očekuje da se vi odmah opredelite da li ste republikanac, monarhista, da li ste za četnike, da li ste za partizane, kako posmatrate rat u Jugoslaviji, itd, a niko ne daje priliku mladim ljudima da stvore neku svoju zajedničku budućnost kakva god ona bila na Zapadnom Balkanu, i da žive svoj život.

ZORAN PANOVIĆ: Ja bih pitao naše drage parlamentare, pošto smo iz njihovih izlaganja mogli zaključiti da

samopouzdanju gledano sa strane mislim da će Francuska krenuti u malo značajniji uticaj u EU. Kao što sam rekao kao i sve imperijalne sile nekadašnje one polako se vraćaju na političku scenu i mislim da će sve veći biti njihov regionalni uticaj i želja za nekakvim uplivom u političke događaje.

ELVIRA KOVAČ: Ja sam htela vrlo kratko, pošto nije tajna da je Savez vojvođanskih Mađara i sada je Srpska napredna stranka zajedno sa CDU i ostalim značajnim strankama u IPP i da naravno IPP, pošto se mi redovno viđamo na nekim sastancima svi očekuju pobjedu, ali upravo ono što je Muamer rekao CDU ništa ne prepušta slučaju. Znači to je taj ozbiljan nemački pristup i zaista do zadnjeg momenta će se ozbiljno raditi. Stoga nekad i opreznije izjave Angele Merkel ne samo zato što smo sestriskе stranke, već i zbog svega dosada prikazanog. Ja se iskreno nadam da neće doći do nekog iznenađenja jer moram i to da podelim ovako javno, upravo kada je Šulc bio u Srbiji, znači on je u tom govoru, u Skupštini nama držao, imali smo posebnu sednicu kada nam se obraćao. Pre toga ja sam imala priliku da sa predstavnicima svih poslaničkih grupa imam radni doručak s njim. Znači kao da ga uopšte region nije zanimalo. On je nama, u jeku migrantske krize pričao, napadao Mađarsku što je legitiman stav, ali ne možete u parlamentu jedne države Srbije da napadate Orban Viktora ili Mađarsku. Stoga iskreno svi mi navijamo za CDU.

VESNA MARKOVIĆ: Ja bih samo da dodam da se slažem sa kolegama i da sve ankete pokazuju da CDU ima najveću šansu na izborima. Možda se eventualno promeni koalicioni partner, ali svakako očekujem kon-

Elvira Kovač

Branko Rosić

RADIVOJ

CVETIĆANIN: I ovo kad sam spomenuo politički inženjering, Berlinski proces pokazuje da je još uvek neophodna znatna pomoć međunarodne zajednice i da bez nje stvari teško mogu da idu

su dnevne novine u raskoraku sa tim Trstom, kao što je rekao kolega Janjić. Tako da i mene, što više se otклонim od kioska, veći optimizam me zahvati. Ja sam pisao pre dve nedelje o jednom apsurdu gde mi je jedan čovek iz ambasade rekao poverljivo da mladi iz Srbije sve više uče finski i norveški jezik da bi odlazili, a onda istovremeno imamo ankete koje govore o nikad manjoj želji mladih da se ude u EU. Mi živimo u periodu apsurdna, tako da mi je vrlo teško da kažem šta zaista mladi misle.

ZORAN PANOVIĆ: Gospodine Simurdiću da li je ova stabilnost koju propagira Angela Merkel, da li je ista stabilnost koja je Vučićeva stabilnost, ili je Vučićeva stabilnost neophodna da bi imali ovu stabilnost koju želi Angela Merkel?

ALEKSANDAR SIMURDIĆ: Ja ne volim da govorim o stabilnosti. Stabilnost je postala najskuplja reč ne samo u javnom mnjenju Srbije nego čitavog Zapadnog Balkana, za mene je glavna kovanica mir. Dakle, mir je nešto čemu treba da težimo, mir je po meni ta vrednost koju ne smemo da ispuštimo ponovo iz naših ruku upravo da se one slike koje smo mi kao mladi ljudi tih 90-ih godina proživljavali, kako se ne bi ponovile. Tako da mi smo Forum civilnog društva održavali u danu sećanja na žrtve Srebrenice i za mene je to bila vrlo snažna simbolika. Tada je region bio zajedno za stolom, razgovarao je o budućnosti, a imao je tu opomenu prošlosti, kao vrlo važan korektiv kako nam se ona ne bi kao bumerang vratila.

je cela intencija takva da se na neki način pobjeda Angele Merkel smatra izvesnom, da li je to već toliko izvesno i da li su moguća iznenađenja i da li uopšte postoji alternativa za Srbiju ako ne daj bože izgubi Angela Merkel?

MUAMER BAČEVAC: Nedavno nam je bio gost povodom 100 godina od smrti gospodina Konrada Adenauera jedan jako uticajan i jako zanimljiv poslanik, ja sam mu isto pitanje postavio jer sam imao strah od promene političkih elita u Nemačkoj. Slušao sam i Šulca, imali smo mi u parlamentu čast da čujemo govor Šulca i videli smo da je riječ o jednom jako harizmatičnom i dobro potkovanom u političkom smislu čoveku. Mislim da su sada svi svesni nakon onih lokalnih izbora u nekim pokrajinama gde je Angela Merkel ponovila dobre rezultate da će teško doći do promjena, ali da se ono što sam ja slično pitao da li će se promeniti politika, da se politika i u suprotnom slučaju i u nekoj drugoj podeli ne bi mnogo, po meni, menjala. Ja sam to kroz šalu rekao, ali mislim da ljudi iz CDU su jako ozbiljno shvatili rast SPD i da u politici se može desiti sve, ali svakako mislim da se taj kurs koji ima Nemačka ne bi nešto mnogo menjao prema nama, kad mi Nemačku uzimamo za glavnog oslonca u evropskim integracijama.

ZORAN PANOVIĆ: Da li posle Trsta možemo očekivati neku vrstu većeg francuskog angažovanja pošto je Makron zaista bio velika zvezda skupa.

MUAMER BAČEVAC: Ja se mogu služiti sa vama da bi se to trebalo očekivati. Makron i kao lider dobija na

tinuitet sa dosadašnjom politikom i mislim da je to nama veoma značajno.

ZORAN PANOVIĆ: Rade, za kraj, iz svog iskustva diplomatskog i novinarskog, ti si promovisao što ja često volim da citiram, jednu sintagmu, hladni mir, kao neku dobitnu kombinaciju za budućnost ovog regiona. Da li ti je ovo na tragu hladnog mira ili na razvijanju neke blage euforije koja nema realnu osnovu na ovim prostorima?

RADIVOJ CVETIĆANIN: Još je ona mislim na tragu te formule, nazvane sa moje strane hladni mir i mislim da to opstaje, da može da opstane za duže vreme ta formula, i da u vezi sa ovim Berlinskim procesom takođe može. I ako mi dopustiš da kažem samo jednu-dve rečenice. Dakle, u moje vreme, da kažem malo šaljivo, to znači pre desetak godina, politika broj 1, hit politika toga vremena u vezi s regionom je bila: dajmo regionu da uzme svoje stvari u svoje ruke. Veliki promoteri te politike bili su veliki političari u to vreme kao što su Sanader i drugi, i ta politika je krenula da, ona je čak mislim obradovala i Evropu pa i međunarodnu zajednicu, za tu politiku dobijana je međunarodna podrška. To bi bio svojevrsni dokaz zrelosti regiona da može da vlada svojim poslovima, svojim problemima, da ih rešava, naravno u saradnji sa međunarodnom zajednicom, itd. Ali, i formirao se tu, gde je sad Svilanović u Sarajevu, Savet za regionalnu saradnju, ali to se pokazalo da region još nema tu snagu za to. I ovo kad sam spomenuo politički inženjering, Berlinski pro-

ces kao jedna vrsta ličnoga projekta Angele Merkel, ali naravno i nemačke politike i Nemačke, pokazuje da je još uvek neophodna znatna pomoć međunarodne zajednice i da bez nje stvari teško mogu da idu, verovatno za još neki duži period, dok se mi ne dohvatimo neke zelene grane.

ZORAN PANOVIĆ: Ja bih zaključio, da li se slažete svi učesnici, da ovaj region nema apsolutno nijedan mehanizam pacifikacije sukoba koji je sam razvio i da bez međunarodne arbitraže je apsolutno nemoćan i sklon novoj konfrontaciji. Tako da to prihvatimo kao neki zaključak i da se uzdamo u Angelu Merkel i pobedu CDU.

MILOMIR MANDIĆ (iz publike): Ovo je četvrti samit, posle Berlina, Beča i Pariza imamo i Trst. Ono što građane Srbije zanima a na čemu ćemo mi posebno raditi kao DEMOSTAT u narednom periodu ne samo kad su u pitanju istraživanja već ćemo istraživati to i da pokušamo da približimo to građanima Srbije. Mi vidimo da između samita u Berlinu, pa samita u Beču, pa između samita u Beču i Parizu, šta se dešavalo. Da li će se institucionalizovati mehanizmi za implementaciju određenih postignutih sporazuma, dogovora, itd. Da li će se pratiti, da li će biti evaluacija, javnost Srbije je malo upućena o to. Pored Kancelarije za mlade, i pored Fonda za Zapadni Balkan koji je izglasan u parlamentima zemalja učesnica, zanima me, eva na primer, sada ova transportna zajednica i ostali sporazumi koji su postignuti. Nekako imam utisak da bi Berlinski proces trebao da bude jedno permanentno stanje, da ne traje samo tog dana, ili dva ili tri dana održavanja, već da mora da bude permanentno stanje koje će da se prati putem određenih mehanizama.

ALEKSANDAR SIMURDIĆ: Ja sam u onom mom tekstu (u Vremenu) spomenuo da Berlinski proces iz sadašnje perspektive podseća na druženje prijatelja od rođendana do rođendana i zaista ponekad to jeste tako, od samita do samita. Na žalost, uz vrlo slabu koordinaciju i u tih 12 meseci. Mi nismo imali dodir sa samitom 12. jula, ali jesmo imali priliku 12. jula da na jednom polisi događaju šefovima diplomatija Zapadnog Balkana, evropskim zvaničnicima, tu je bio Han, tu je bio šef italijanske diplomatije, predstavimo zaključke civilnog društva kroz šest oblasti kojima smo se bavili i napomenuli smo to upravo o čemu vi pričate. Dakle nužno je uspostaviti mehanizme koji će pratiti realizaciju dogovora od samita do samita, a postoji ideja sa ovogodišnjeg samita u Trstu da se dešava jedan međusamit koji ne bi bio u EU, odnosno bio bi na prostoru Zapadnog Balkana, i koji bi upravo radio na tome da se vidi gde se došlo sa realizacijom, i šta su vrlo konkretni koraci do narednog samita. Ja ću vam dati samo jedan primer koji upravo govori o čemu ste vi pričali. Na samitu u Beču 2015. potpisan je Sporazum o rešavanju bilateralnih sporova, vrlo veliki napor je uložilo pre svega civilno društvo da se dođe do jednog takvog konsenzusa. Potpisan je sporazum na nivou šefova diplomatija gde su se oni obavezali da će između ostalog bilateralna pitanja rešavati po istom obrascu i da to neće biti kočnica u pregovaračkom procesu zemalja Zapadnog Balkana kada je reč o EU. Mnogo je interesa svuda pa tako i u Berlinskom procesu, a od tada, od 2015. godine gotovo da nikakvog pomaka nema na tom polju. Ministarstva spoljnih poslova kada ste kontaktirali nakon šest meseci, oni su i zaboravili da su to potpisali, samit u Parizu je tu temu izbacio sa dnevnog reda, o tome se nije razgovaralo, ne želeći da ona pitanja koja ih dele da stavljaju na sto, što je pogrešan pristup. Tako da smo mi došli tu gde jesmo. Transportna zajednica, regionalna komorska unija, sve su to stvari koje moraju da zažive, o tome smo pričali, da ljudi vide konkretne rezultate toga, a slažem se sa onim što je pričano, moramo promaniti i narativ, moramo promeniti pristup kada govorimo i o evropskim itegracijama i o Berlinskom procesu koji je sastavna karika na lancu, dakle moramo prosto to isticati kao prednost, a ne sve ono što okupira javno mnjenje pa samim tim i sve nas ovde.

ZORAN PANOVIĆ: Ponovo ću da zaključim, mislim da je jasno šta smo hteli da kažemo, da region i dalje zavisi od međunarodne podrške, presudno u ovom trenutku od Nemačke. Ide godišnjica "Oluje" i videćemo da li će se na taj dan neko sediti Berlinskog procesa ili neće, to će biti jedan od velikih testova.

SAMIT ZEMALJA ZAPADNOG BALKANA U TRSTU

Završna deklaracija

U okviru Zapadno-balkanskog procesa Italija je, 12. jula u Trstu, ugostila šefove vlada, ministre spoljnih poslova i ministre ekonomije Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, bivše jugoslovenske Republike Makedonije, Crne Gore, Srbije, kao i Austrije, Hrvatske, Francuske, Nemačke, Slovenije, Ujedinjenog Kraljevstva, kao i predstavnike Evropske Unije i međunarodnih finansijskih institucija. Ministri transporta Zapadnog Balkana sastali su se i sa kolegama iz italijanskih i EU institucija. Samit u Trstu dao je priliku da se razviju postignuća prethodnih samita – u Berlinu (28. avgusta 2014), Beču (27. avgusta 2015), Parizu (4. jula 2016) – i ostvari dodatni napredak u nekoliko oblasti saradnje, posebno kada je reč o **agendi povezivanja, koja će ostati okosnica procesa**, kao i po pitanju procesa regionalne integracije. Samit je podsetio na potrebu da se obezbede odgovarajući odgovori na globalne izazove i potvrdio značaj jačanja reformi u vezi sa vladavinom prava, osnovnim pravima, ekonomskim razvojem i konkurentnosti, sa ciljem postizanja boljitka za građane.

Učesnici su jednoglasno potvrdili svoju nedvosmislenu podršku evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana, kako je navedeno u Zaključku Evropskog saveta od 9. marta 2017. godine, ističući potrebu za obnavljanjem napora usmerenog ka reformama u regionu. Ističući komplementarnu prirodu zapadnobalkanskog procesa i pregovora o proširenju, pozdravili su napredak zapadnobalkanskih partnera na putu ka EU, ističući da se nalaze u različitim fazama procesa i potvrđujući da će se o napretku svake od njih suditi prema dostignućima.

Budućnost Zapadnog Balkana leži u Evropskoj uniji, savezu koji je otvoren za one evropske zemlje koje poštuju njene vrednosti i posvećene su njihovom unapređivanju. U Rimu, prilikom obeležavanja šezdesete godišnjice potpisivanja Rimskih ugovora, EU se založila za snažniju i izdiferenciraniju Evropu. Danas u Trstu, obavezujemo se da ćemo raditi na boljoj integraciji Zapadnog Balkana sa EU, sa ciljem konsolidacije i ujedinjenja kontinenta. Integracija Zapadnog Balkana sa EU predstavlja stratešku investiciju u mir, demokratiju, prosperitet, sigurnost i stabilnost Evrope kao celine.

Učesnici samita su se složili u Trstu da treba obnoviti politički angažman kako bi se osiguralo da svi partneri sa Zapadnog Balkana čine nepovratne korake napred na evropskom putu, te da se napor demokratizacije, stabilizacije i pridruživanja ne odlažu zbog unutrašnjih podela ili spoljnih uticaja. Iz te perspektive pozdravljamo obnovljenu posvećenost Zapadnog Balkana u promovisanju dobrosusedskih odnosa i međusobne saradnje u regionu. Rešavanje tekućih pitanja i izbegavanje nacionalističke retorike može da otvori put ka svetlijoj budućnosti, koja bi mnogima donela prednosti, zahvaljujući većoj stabilnosti i boljim ekonomskim uslovima. Učesnici su u Trstu još jednom potvrdili podršku reformama na Zapadnom Balkanu, kako bi pomogli ispunjavanju ekonomskih i političkih uslova za pridruženje EU.

Proširena ekonomska saradnja olakšaće pomirenje i podstiće individualne težnje za pristupanje EU. Učesnici su visoko ocenili komplementarni značaj drugih regionalnih procesa, kao što je proces Brdo-Brijuni, i regionalnih institucija i mehanizama, poput Centralnoevropske inicijative, Regionalnog saveta za saradnju, Jadransko-jonske inicijative, regionalne inicijative za borbu protiv korupcije, koji teže ka zajedničkom cilju jačanja dimenzije regionalne saradnje i izgradnje prosperitetnog i međusobno povezanog regiona.

Učesnici su pozdravili narastajuću želju i sposobnost regiona da upravlja tim procesima, što pokazuje i niz regionalnih ministarskih sastanaka i samit Zapadnog Balkana održan u Sarajevu, tokom marta.

POVEZIVANJE ZAPADNOG BALKANA

Povezanost

Agenda povezivanja, sa fokusom na regionalnu i TEN-T transportnu i energetsku infrastrukturu i reforme, napreduje i daje rezultate. Ona ostaje okosnica naših aktivnosti: dobro povezane i funkcionalne infrastrukturne mreže pokreću ekonomski rast, pružaju poslovne prilike, privlače investicije i generišu radna mesta.

Na samitu u Trstu razmotren je napredak u sprovođenju projekata koji su pokrenuti na samitima 2015. i 2016. godine, i pozdravljen je početak važnih građevinskih radova. Još više radova će biti pokrenuto do kraja ove godine. Učesnici su se složili i oko sedam dodatnih projekata povezivanja, uz ukupne investicije od preko pet stotina miliona, od čega 194 miliona evra kroz grantove EU, pozajmice EIB i EBRD, kao i finansiranjem nacionalnim sredstvima zemalja Zapadnog Balkana. To znači da ukupna finansijska sredstva izdvojena od 2015. godine za povezivanje sada dostižu više od 1,4 milijarde evra za ukupno dvadeset investicionih projekata.

Dalje, Instrument za povezivanje Evrope (Connectivity Europe Facility – CEF) je po prvi put mobilisan u regionu, i u okviru njega obezbeđen je EU grant u visini od 11,4 miliona evra. Podnet je izveštaj o implementaciji reformskih mera povezanosti u transportnom i energetskom sektoru koje su dogovorene na samitima 2015. i 2016, uključujući mapu puta za uspostavljanje funkcionalnog regionalnog tržišta električne energije. Veza između regionalnog tržišta električne energije Zapadnog Balkana i unutrašnjeg tržišta EU biće razvijana kroz inicijativu za gasno povezivanje Centralne i Jugoistočne Evrope. Samit je pozvao inicijativu CESEC da istraži mogućnosti za saradnju sa susednim državama članicama EU i nastavi dobre rezultate Memoranduma o razumevanju za razvoj regionalnog tržišta električnom energijom i Ugovora o uspostavljanju Energetske zajednice. Učesnici su pozdravili inicijative za integraciju tržišta Zapadnog Balkana kao korake u pravcu što boljeg iskorišćavanja potencijala Transbalkanskog elektro-energetskog koridora.

Imajući u vidu da pripremni radovi dobro napreduju, lideri Zapadnog Balkana prepoznaju potrebu da se pojačaju napor sa ciljem sprovođenja mera i dovođenja do stvarnih pomaka na terenu, kako bi se privukle investicije i maksimalno iskoristile njihove prednosti, imajući u vidu da su održiva energetska politika i borba protiv klimatskih promena suštinski povezane. Evropska komisija, Transportna opservatorija Jugoistočne Evrope i Sekretarijat Energetske zajednice nastaviće da podržavaju rad na tome.

Učesnici samita uzeli su u obzir napore preduzete sa ciljem daljeg razvoja dve energetske inicijative najavljene na Samitu u Parizu i izrazili zadovoljstvo zbog pokretanja REEP+ inicijative. Razmotren je i napredak u razvoju Regionalne održive hidroenergetske strategije za Zapadni Balkan, najavljene prošle godine na samitu u Parizu, a koja će biti dalje razvijana kako bi definisala smernice za hidroenergetski razvoj u regionu i time obezbedi poštovanje pravnih tekovina EU iz oblasti ekologije kao i relevantnih međunarodnih sporazuma.

Samit je toplo pozdravio potpisivanje Ugovora o saobraćajnoj zajednici između Evropske unije i pet zemalja partnera sa Zapadnog Balkana. Učesnici su iskazali žaljenje zbog toga što Bosna i Hercegovina nije potpisala Ugovor i pozvali je da se priključi što je pre moguće. U tom kontekstu istaknuta je potreba da se partneri sa Zapadnog Balkana što pre dogovore oko sedišta Sekretarijata i obezbede – uz podršku Evropske komisije – njegovo funkcionisanje do sledećeg samita. Ugovor označava početak nove ere saradnje između EU i Zapadnog Balkana. Suština Saobraćajne zajednice je da približi Zapadni Balkan Evropskoj uniji, stvaranjem potpuno integrisane saobraćajne mreže na Zapadnom Balkanu, kao i između regiona i EU, ali i da region približi standardima i politici EU u oblasti saobraćaja.

Regionalna ekonomska integracija i razvoj

Samit je pozdravio zajedničku inicijativu lidera Zapadnog Balkana da se ubrza regionalna ekonomska saradnja i **razvoj regionalnog ekonomskog područja**, zasnovanog na pravilima i principima CEFTA i EU, i u skladu sa Sporazumima o stabilizaciji i asocijaciji (SSP), koji će postepeno omogućavati povećanje slobode kretanja dobara, usluga, investicija i kvalifikovanih radnika, u potpunosti u harmoniji sa pojedinačnim razvojem svake od zemalja.

Regionalno ekonomsko područje će pomoći da se oslobodi ogroman potencijal regiona u kojem živi dvadeset miliona ljudi, stvaranjem boljih i održivijih ekonomskih mogućnosti za sve, i privlačenjem više direktnih stranih investicija nego što je to trenutno slučaj sa individualnim naporima. Učesnici su pozdravili prezentaciju lidera i usvajanje višegodišnjeg Akcionog plana za razvoj regionalnog ekonomskog područja, što bi pokrilo trgovinu, investicije, mobilnost i digitalnu ekonomiju (Akcioni plan je prilog ove Deklaracije). Rad na tome ne predstavlja ni alternativu ni proces koji bi se odvijao paralelno sa procesima evropskih integracija: on će ojačati kapacitet ekonomija Zapadnog Balkana da ispune ekonomske kriterijume za pridruživanje EU, i implementiraju pravne tekovine Unije na regionalnom nivou pre pristupanja. Takođe, dovešće do povećanja prosperiteta i zapošljavanja. Regionalni savet za saradnju pozvan je da, uz učešće CEFTA struktura, prati ovaj proces i redovno izveštava učesnike samita o napretku postignutom u pogledu ostvarivanja rezultata zacrtanih ovim Akcionim planom.

Ovo uključuje inicijative za unapređenje pametne regionalne specijalizacije i stvaranje lanaca vrednosti, kao i ubrzanje razvoja inovacija i tehnoloških transfera. Pored podrške privatnom sektoru o kojoj se govori u nastavku, Evropska komisija je najavila mere podrške od preko sedam miliona evra kako bi doprinela pretvaranju regionalnog ekonomskog područja u konkretne prilike za poslovanje.

Privatni sektor i razvoj malih i srednjih preduzeća

Dinamična poslovna klima suštinski je važna za diversifikaciju i modernizaciju ekonomije i stvaranje rasta i novih radnih mesta. Učesnici su se saglasili da će raditi na stvaranju dinamičnijeg okruženja za investicije na Zapadnom Balkanu kroz razvoj preduzetništva u regiji, koristeći prednosti regiona, uključujući mlade ljude i naučnu ekspertizu. Razvoj kompjuterizovane proizvodnje i digitalizacija ekonomskih procesa mogu da donesu krupne prednosti ekonomijama Zapadnog Balkana. Istovremeno, uspostavljanje neophodne informaciono-komunikacione infrastrukture i pouzdanog pravnog okvira predstavlja izazov. **Kako bi uskladio postojeće napore i razvio preporuke za buduću saradnju, Zapadni Balkan će održati IT samit zajedno sa Evropskom komisijom, Regionalnim savetom za saradnju i privrednicima, uzimajući u obzir prioritete utvrđene pristupom za uspostavljanje jedinstvenog digitalnog tržišta.** Učesnici su takođe ohrabрили dalji razvoj inovativnog privatno-javnog partnerstva, koje uključuje uvođenje dualnih elemenata i drugih formi učenja zasnovanog na praktičnom radu u sistemu srednjeg stručnog obrazovanja na Zapadnom Balkanu.

Učesnici su pozdravili rezultate biznis foruma na kom su predstavljene i razmotrene platforme za finansiranje i pomoć malim i srednjim preduzećima, omogućavajući tako unapređenje njihovog učinka. Forum se bavio i potencijalom za saradnju između malih i srednjih preduzeća u sektorima poput energetike i životne sredine, infrastrukture i inovacija. Prepoznato je da obuka sa ciljem razvoja preduzetništva na nivou regiona ima potencijal za pokretanje inicijativa za izgradnju kapaciteta. Na sastancima su uspešno istražene poslovne prilike za mala i srednja preduzeća sa Zapadnog Balkana.

Evropska komisija najavila je dodatno finansiranje u iznosu od 48 miliona evra, što će biti kanalisano uz pomoć Instrumenta za razvoj preduzeća i inovacija na Zapadnom Balkanu, da bi se ojačao preduzetnički kapacitet i stvorile nove prilike za finansiranje kompanija iz regiona.

Kao deo zajedničkog napora da se pojača doprinos privatnog sektora trgovini i privrednom rastu, na samitu u Trstu uspostavljen je Sekretarijat pri vrednih komora Zapadnog Balkana.

POVEZANOST LJUDI

Pozitivna agenda za mlade

Strane su pozdravile napredak u primeni Akcionog plana za rad sa mladima i politiku o mladima koji je pripremljen na konferenciji mladih EU i Zapadnog Balkana u Ljubljani, i danas, kao rezultat Foruma mladih – okupljanja šezdeset mladih ljudi iz regiona i EU ovde u Trstu – razmislile preporuke vezane za mobilnost, inkluziju, preduzetništvo i participaciju mladih. Univerziteti jadransko-jonske oblasti pokazali su spremnost da doprinesu sopstvenom deklaracijom. Evropska komisija je preduzela mere kako bi povećala učesće Zapadnog Balkana u Erasmus+ programu EU – kao doprinos obeležavanju tridesete godišnjice tog programa – pružajući tako podršku mobilnosti mladih volontera i radnika, studenata i univerzitetskog osoblja, kao i izgradnju institucionalnog kapaciteta.

Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO) – konkretan rezultat zajedničkih napora od samita u Berlinu – počela je sa radom i predstavila svoj prvi radni program za unapređenje saradnje među mladima u regionu. U vezi sa tim, data je preporuka da RYCO uspostavi "laboratoriju za građane" i započne projekat za prevenciju radikalizacije. Učesnici su pozdravili finansijsku podršku EU za implementaciju njenog programa i obećali da će obezbediti proaktivnu podršku za kancelariju. Oni su zahvalili nemačko-francuskoj kancelariji za mlade za njen doprinos u osnivanju RYCO.

U kontekstu uspešnog sprovođenja pilot programa za mlade državne službenike – koji je podržan na samitu u Parizu 2016. godine – učesnici su snažno pozdravili njegov nastavak u naredne dve godine, zahvaljujući kojem će trideset mladih službenika iz svake od zemalja partnera sa Zapadnog Balkana svake godine moći da prođe kroz treninge u EU i učestvuje u razmeni u javnoj administraciji širom regiona. Uključivanje Zapadnog Balkana u Evropski portal za mlade pozdravljen je kao način da se pomogne mladim ljudima iz regiona da iskoriste mogućnosti za rad, učenje, volontiranje i putovanje u Evropskoj uniji.

Upravljanje, vladavina prava, prevencija i borba protiv korupcije
Unapređenje upravljanja i vladavine prava je ključni uslov za pridruživanje EU i izgradnju jakog ekonomskog tkiva. Zemlje koje poštuju vladavinu prava mogu da ublaže negativne efekte korupcije, izbegavajući pritom loše upravljanje i neadekvatno trošenje javnog novca, dok manje konkurentna tržišta podrivaju poverenje građana u demokratske institucije i procese. Korupcija utiče na sve. U zajedničkom je interesu zemalja članica EU i Zapadnog Balkana da obezbedi uvođenje efikasne antikorupcijske politike uz snažnu političku podršku.

Kako bi doprinela ostvarivanju tog cilja i uvela aktikorupcijsku dimenziju u mejnstrim politiku, Nacionalna agencija za borbu protiv korupcije Italije (ANAC) organizovala je radionicu sa partnerskim institucijama sa Zapadnog Balkana i Regionalnom inicijativom za borbu protiv korupcije (RAI), radeći na rešavanju sledećih pet problema: prevencija korupcije; transparentnost; javne nabavke; uzbunjivanje i konflikt interesa. Za naredni perion planirani su i tematski seminari, u saradnji sa Evropskom komisijom, kako bi se produbila znanja i doprinelo izgradnji operativnih kapaciteta. Inicijativa je pokazala i to da kod partnera postoji interes za delotvorno rešavanje i saradnju na pitanjima integriteta.

Učesnici su pozdravili konačnu deklaraciju usvojenu na radionici (u prilogu) koja definiše niz obaveza sa ciljem unapređenja kapaciteta za reagovanje na korupciju.

Nauka

Zemlje članice EU i lideri iz regiona odlučili su da započnu process uspostavljanja istraživačkog fonda za Zapadni Balkan kao samoupravne međunarodne institucije, prema predlogu treće zajedničke naučne konferencije u okviru zapadnobalkanskog procesa, u junu 2017. u Parizu. Oni su pozdravili spremnost italijanske Vlade da bude domaćin Fonda u Trstu. Fond će dodeljivati grantove mladim naučnicima koji bi da oforme izvanredne istraživačke timove i laboratorije i grupe na Balkanu, i podržavaće razmenu sa evropskim naučnicima sa ciljem boljeg povezivanja istraživanja u EU sa Zapadnim Balkanom. Učesnici su dali mandat Grupi naučnika i zaslanika da prouče finansijsku i tehničku izvodljivost projekta i dogovore sve neophodne aranžmane, do sledećeg zapadnobalkanskog samita. Učesnici su podržali koncept ekspertske grupe koja je inicirana na zajedničkoj naučnoj konferenciji, za izradu Akcionog plana za pametni rast na Zapadnom Balkanu i pozvali relevantne aktore iz akademske zajednice, univerziteta, privrede i civilnog društva, kao i međunarodnih finansijskih institucija, da i sami doprinesu ovim naporima. Izražena je zahvalnost Evropskoj komisiji za napore za napore koje ulaže u istraživanje i inovacije, kao i razmenu naučnih znanja kroz Horizon 2020 – program EU za istraživanje i inovacije koji je otvoren i za Zapadni Balkan – ali i kroz inicijative Zajedničkog istraživačkog centra.

Učesnici su pozdravili najavu italijanske Vlade o održavanju sledeće zajedničke naučne konferencije u okviru zapadnobalkanskog procesa u Rimu 2018. godine i izrazili zahvalnost nemačkoj Leopoldina akademiji na kontinuiranim naporima na pružanju podrške naučnoj saradnji.

Nerešena bilateralna pitanja

Učesnici su sa zadovoljstvom primili k znanju istaknutu potvrdu sa Zapadnog Balkana da će pružati podršku jedni drugima na putu ka EU, kao i obećanje da će po-

miriti političke razlike u okviru svojih demokratskih institucija i jačanjem međusobnog političkog dijaloga. **EU partneri su podsetili na to da je izgradnja dobrosusedskih odnosa kamen temeljac na putu ka Evropskoj uniji i potvrdili spremnost da u tom smislu podrže Zapadni Balkan na sve moguće načine. Učesnici su pozdravili izveštaj francuskog predsedništva prošlogodišnjeg samita o procesu demarkacije granica na Zapadnom Balkanu i potvrdili spremnost da istraže buduće inicijative koje bi mogle da dovedu do napretka u tom pravcu.**

Civilno društvo

Učesnici su istakli značaj civilnog društva kao nezavisnog, aktivnog, angažovanog i poštovanog partnera, koji doprinosi tome da politički lideri prave informisaniji izbor, zatim sprovođenju politika i boljoj percepciji očekivanja javnog mnjenja. Uzeli su u obzir sa interesovanjem preporuke Foruma civilnog društva, uključujući inicijativu RECOM, pokazujući tako da su samiti deo zajedničkog napora.

BORBA PROTIV TERORIZMA, EKSTREMIZMA, RADIKALIZACIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Na samitu je potvrđeno da, kao što je podvučeno u Globalnoj strategiji EU za spoljnu i bezbednosnu politiku, suprotstavljanje terorizmu i sprečavanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka nasilju predstavljaju zajedničke pretnje i da zahtevaju poseban pristup, zasnovan na razumevanju lokalnih prilika i širem regionalnom okviru za saradnju. Strani bori povratnici predstavljaju regionalni i globalni izazov: zato ćemo raditi na razmeni informacija sa Interpolom i Europolom, proaktivnoj saradnji sa Evropskim centrom za borbu protiv terorizma i zajedničkim centrima za policijsku saradnju, primeni Konvencije o zajedničkim centrima za policijsku saradnju u Jugoistočnoj Evropi i jačanju saradnje na upravljanju granicama. Strane su se obavezale da će sa civilnim društvom i lokalnim zajednicama raditi na sprečavanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma; da će sarađivati sa pritvorskim ustanovama; da će stvarati alternative i pozitivne narative u cilju suzbijanja uticaja ekstremističkih ideologija; jačanju saradnje sa Mrežom EU za širenje svesti o radikalizaciji. Potvrđen je značaj organizovanja blagovremenih programa deradikalizacije, rehabilitacije i reintegracije. Učesnici su se složili da je neophodno boriti se protiv zloupotrebe interneta od strane terorista i pozdravili rad koji se obalja u okviru EU Internet foruma. Veoma je značajno da se identifikuju i preseku veze između terorističkih grupa i transnacionalnih organizovanih kriminalnih mreža uključenih u trgovinu ljudima, drogom i oružjem: saradnja na ovom polju će se nastaviti, kao i u slučaju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Pozdravljena je i podrška EU koju pruža kroz Inicijativu za borbu protiv terorizma na Zapadnom Balkanu i inicijativu za Integrisano upravljanje unutrašnjom bezbednošću. **Kada je reč o krijumčarenju oružja strane su prepoznale značaj jačanja uloge Evropa i projekta Centar za kontrolu malokalibarskog i lakog naoružanja u jugoistočnoj i istočnoj Evropi.** Pored toga, iznet je predlog da se unapredi borba protiv krijumčarenja malokalibarskog i lakog naoružanja (SALW) povećanjem nivoa fizičke bezbednosti zaliha naoružanja i ohrabriranjem kampanja za dobrovoljnu predaju oružja.

Kako bi se uspešno odgovorilo na zajedničke pretnje terorizma, nasilnog ekstremizma, radikalizacije i transnacionalnog organizovanog kriminala, neophodna je efikasna saradnja širom EU i Jugoistočne Evrope. Strane su se obavezale da će u potpunosti iskoristiti zajedničke instrumente i mreže i raditi zajedno u duhu partnerstva, u okviru politike proširenja, učiti jedna od druge i uzajamno se podržavati, u zajedničkom poduhvatu obezbeđivanja sigurnosti i bezbednosti za naše građane. Održiva prevencija radikalizacije zahteva promišljen pristup i uzimanje u obzir socio-ekonomske situacije, uključujući smanjenje nezaposlenosti kod mladih.

SUZBIJANJE ILEGALNIH MIGRACIJA

Bolje upravljanje migracionim tokovima je kontinentalni izazov. Odgovor bi trebalo da bude efikasan i vođen principima solidarnosti, partnerstva i podele odgovornosti. To podrazumeva dalju saradnju između Evropske unije i Zapadnog Balkana, koji je poslednjih godina pogođen masovnim migracionim kretanjima i uspeo da budu deo rešenja kroz trajnu i intenzivnu saradnju, kako u okviru regiona tako i sa EU. Ovaj zajednički napor bi trebalo nastaviti, kako bi se unapredilo upravljanje granicama i povećali kapaciteti za kontrolu, sprečili ilegalni migracioni tokovi i nastavila borba protiv organizovanih kriminalnih mreža, krijumčara i trgovaca ljudima, obezbeđujući pritom poštovanje ljudskih prava i međunarodnu zaštitu onima kojima je neophodna, u potpunoj saglasnosti sa međunarodnim obavezama. Učesnici su još jednom podvukli značaj stalnog nadgledanja razvoja potencijalnih novih migracionih ruta kroz region do Evropske unije. Sve strane moraju da obezbede spremnost i kapacitet da se nose sa novim potrebama i rastućim izazovima.

BUDUĆNOST PROCESA

Učesnici su pozdravili spremnost Ujedinjenog kraljevstva da bude domaćin Samita o Zapadnom Balkanu 2018. godine, složili se da se proces nastavi i nakon toga, i izrazili veliko zadovoljstvo izgledima za okupljanja na visokom nivou, koja slede u regionu.

| sreda, 9. avgust 2017.

Franc Bogovič: EU nepokolebljivo posvećena budućnosti Balkana

Poruka, koja je poslata u okviru Berlinskog procesa održanog nedavno u Trstu, jasan je pokazatelj nepokolebljive posvećenosti EU evropskoj budućnosti Zapadnog Balkana, sa ciljem jačanja regionalne saradnje za napredak svih šest zemalja. Veoma mi je važno što je EU stavila Zapadni Balkan u prvi plan svoje političke agende, pošto svim srcem verujem da regionu treba dublja evropska perspektiva i budućnost u Evropskoj uniji. Iako u regionu ima još mnogo izazova, u smislu odnosa između pojedinih zemalja, podržavam cilj koji je bio naglašen u Trstu da se produbi ekonomska saradnja između država i ljudi, uključujući infrastrukturno regionalno povezivanje - izgradnjom autoputeva i gasovoda, a i povezivanjem zemalja sa usaglašavanjem carinskih propisa.

Sigurno je da Berlinski proces nije nekakva zamena za evropsku integraciju Srbije i čitavog Zapadnog Balkana, već dodatna platforma za dijalog.

Autor je poslanik Evropske narodne partije u Evropskom parlamentu i bivši ministar poljoprivrede Slovenije.

Bernd Hiteman: Bregzit otežava situaciju

Berlinski proces dozvoljava većim državama EU da budu angažovane na političkoj sceni Zapadnog Balkana i da doprinesu politici Evropske komisije, a naročito šansu da se poveže sa regionom sada ima nova Francuska pod vođstvom Makrona. Konferencija održana u Trstu imala je više nego simboličan rezultat. Postoji određeni zamor u EU kada je reč o ophođenju prema Zapadnom Balkanu, iako je izbeglička kriza pokazala da postoje brojni razlozi da se Unija znatno više zagleda u ovaj region. Mere koje se primenjuju u procesu proširenja Evropske unije makar za trenutak su se našle u sedištu pažnje. Sudeći prema izveštajima nemačkih medija, izgledalo je da se Italija i Francuska pridružuju naporima koje Nemačka preduzima da unapredi situaciju na Balkanu. EU, koja ima 27 članica, razume značaj ovog procesa, ali treba da budemo pažljivi i da ne preuveličamo dobru sliku poslatu iz Trsta, imajući u vidu činjenicu da su nastojanja EU i Zapadnog Balkana u drugom planu, zbog gomile posla koji se odnosi na nepotrebne pregovore o Bregzitu".

Autor je generalni sekretar Evropskog pokreta u Nemačkoj.

Erki Bahovski: Nužno ojačati solidarnost

Stiče se utisak da obe strane moraju da učine više - EU mora da pošalje jasnije signale da je perspektiva članstva država Zapadnog Balkana i dalje na stolu, a zemlje regiona treba da se u većoj meri posvete sprovođenju reformi koje su neophodne za dobijanje članstva. Očigledno je da je mnogo lakše govoriti o tome nego ispuniti zadatke. EU se bori sa unutrašnjim problemima, uključujući Bregzit, a države Zapadnog Balkana imaju različite prioritete. Baš kao što Estonija tokom aktuelnog predsedavanja EU pokušava da oživi Istočno partnerstvo, Berlinski proces zagovara solidarnost Unije sa ovim regionom, za šta bi trebalo da budu zainteresovane sve članice EU.

Autor je estonski diplomata.

Danas

Demostat
istraživačko - izdavački centar
istraživanja, rejtinzi, analize...

BERLIN PROCES posle Trsta

Posebno izdanje lista Danas i Demostata

Transkript Nada Đorđević / Fotografije ako nije drugačije naznačeno Medija centar Beograd / Korektura Danas / Prelom Slobodan Sremčević

Napomena: Izlaganja učesnika Demostat panela su neautorizovana i neznatno su skraćena. Oprema je redakcijska.